

Ders : 204

Konu : İBADET NEDİR? NAMAZ ve NAMAZIN ÖNEMİ

İBÂDET NEDİR?

İbâdet kelimesi, sözlükte "kulluk yapmak, itaat etmek, yüz çevirmemek, boyun eğmek" gibi mânâlara gelir.

Terim anlamı ise, Yüce Allah'ın râzı olduğu her söz ve fiile "İbâdet" denir.¹

Allah'a imân eden müminler, bu imânları gereği Allah'a kulluk görevlerini yerine getirmekle mükelleftirler. İnsanın dünyada iki önemli görevi vardır:

- Kendisini yoktan var eden, her türlü nimeti veren Allah'ın varlığını kabul edip, ona karşı görevlerini yerine getirmek.
- Allah'ın yarattığı mahlûkâta şefkat etmek, onlara haksızlık etmemek ve onlara faydalı olmaktır.

Birinci göreve "Hâlik'ı Ta'zîm" (Allah'a kulluk), ikincisine ise "Mâhlûka Şefkat" (Yaratılanların iyiliği için çalışmak) adı verilir. Her iki göreve ise ibâdet denir.

İbâdet kelimesi ile aynı kelime kökünden gelen "Ubûdiyyet" kelimesi arasında önemli bir fark vardır.

İbâdet, Yüce Allah'ın sevdiği ve razı olduğu şeylerdir. Yâni Allah'ı razı etmektir. Ubûdiyyet ise, Allah'ın yaptıklarına (taktirine) razı olup, itiraz etmemektir.² Kısacası kulluk ve bağlılıktır.

Allahû Teâlâ, bütün kâinatı yaratmış, canlı cansız varlıklar arasında çok sağlam ölçüler; değişmez ve şaşmaz bir düzen koymuştur. Bu şaşmaz düzen içerisinde insanı, diğer canlılardan ayrı özelliklere sahip kılarak yaratmıştır. Yâni insan, mahlûkâtın en şerefliisidir.

İnsanın dünyada mutlu olabilmesi için de kendisine bir çok maddî ve mânevî nimet verilmiştir. Bu nimetlerin başında da akıl gelmektedir. Akıl sahibi olan insanın, bu nimetlere karşı teşekkür etmesi gerekir. Kendisini yoktan var eden, bedenini ve ruhunu besleyecek sayısız nimet veren Allah'a karşı insanın sevgi, saygı ve bağlılığını isbat etmesi, insanın görevidir. İşte bu görevi yerine getirebilmesi için insanın ibâdet etmesi gerekir.

Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah :

"O halde siz bana itaat ve ibâdet ederek beni anın ki, ben de sizi mağrifetimle anayım. Nimetlerime şükredin de nankörlük yaparak küfre varmayın (Benim nimetlerimi inkâr etmeyin)"³ buyurmuştur. Diğer bir âyette ise:

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

"Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibâdet et!"⁴ buyurulmuştur.

Ayrıca insan bedeninin çok çeşitli gıda maddelerine ihtiyacı vardır. Yemek, su, uyku, oksijen gibi maddeler olmadan insanın yaşaması mümkün değildir. Aynı şekilde insan ruhunun da gıdaya ihtiyacı vardır. Bu gıdalar maddî değil mânevîdir, yâni ibâdetlerdir.

¹ Hak Dini Kur'ân Dili – E.Hamdi Yazır – C.1 sh.104-105

² Fatiha Sûresi Tefsiri – Ramazanoğlu M.Sami – sh.38-39

³ Bakara Sûresi – 152.Âyet

⁴ Hicr Sûresi – 99.Âyet

Dünyada imtihan için bulunan insan, Allah'a ibâdetle ömrünü geçirirse imtihanı kazanmış ve âhîret nimetlerine kavuşmuş olur. İbâdetler, dünya ve âhîret mutluluğunun anahtarlarıdır. Biz de bu mutluluğa ulaşmak için ibâdet ediyoruz. Her ibâdet, insanın faydasına olduğu için emredilmiştir. Bunların başında da namaz gelmektedir.

NAMAZ VE NAMAZIN ÖNEMİ

Namazın arapça karşılığı "Salat" kelimesidir. Salat kelimesi sözlükte; duâ ve zikir anlamındadır. Terim olarak; belli vakitlerde, özel hareketlerle ve özel okuyuşlarla yerine getirilen ibâdetle "Namaz" denir.⁵

Yüce Allah'a imân edip, O'nun varlığını ve birliğini kabul eden her müslümanın, yerine getirmesi gereken farzların başında namaz gelir. Namaz, dinin direği, mü'minin mi'râcıdır.

Kur'ân-ı Kerîm, bütün ümmetlere namazın emredildiğini haber vermektedir.

Hz. Âdem, Nûh ve İbrâhim'den sonra namazı terkeden nesillerin geleceği⁶, Hz. Zekeriyâ'nın namaz kıldığı⁷, Hz. İsrâ'nın beşikteki mucizevî konuşmasında namaz vec'besine atıfta bulunduğu⁸, Hz. İbrâhim'in yanı sıra Lût, İshak ve Ya'kûb'a namaz emrinin vahyedildiği⁹, Hz. İsmâil'in halkına / ailesine namazı emrettiği¹⁰, Hz. Lokmân'ın oğluna namazı hakkıyla kılmasını öğütlediği¹¹, Hz. İbrâhim'in namazı yalnız Allah rızâsı için kıldığını söylediği¹², kendisini ve neslini namazı dosdoğru kılan kullarından eylemesi için dua ettiği¹³, Hz. Mûsâ'ya Allah'ı anmak üzere namaz kılmasının emredildiği¹⁴ ifade edilmekte, Allah'ın İsrâiloğulları'ndan yerine getirme sözü aldığı görevler arasında namazın da yer aldığı görülmektedir¹⁵. Yine Ashâb-ı Kehf kıssası anlatılırken meşîd kelimesinin zikredilmesinden¹⁶ o dönemde de namaz ibadetinin var olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.¹⁷

Beş vakit namaz, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ümmetine hicretten 1,5 yıl önce, Mi'râc gecesinde farz kılınmıştır. Namazın farziyeti, Kur'ân, Sünnet ve İcma ile sabittir. Namaz, Kur'ân-ı Kerim'de yüzden fazla yerde geçmektedir.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

"...Çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır."¹⁸

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

"...Namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, hayasızlıktan ve fenâlıktan alıkoyar."¹⁹

⁵ İslâm İlmihali A. Fikri Yavuz, Sh. 98

⁶ Meryem 19/59

⁷ Âl-i İmrân 3/39

⁸ Meryem 19/31

⁹ Enbiyâ 21/73

¹⁰ Meryem 19/55

¹¹ Lokmân 31/17

¹² En'âm 6/162

¹³ İbrâhîm 14/40

¹⁴ Tâhâ 20/14

¹⁵ Bakara 2/83; el-Mâide 5/12

¹⁶ Kehf 18/21

¹⁷ İslam Ansiklopedisi, Cilt: 32, sh. 350

¹⁸ Nisa Sûresi – 103.âyet

¹⁹ Ankebût Sûresi – 45.âyet

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Namazı kılın, zekâtı verin ve peygambere itaat edin ki merhamet göresiniz."²⁰

Bu âyetlerden de anlaşılacağı gibi namaz kılmak farzdır, günahların bağışlanmasına sebep olur ve insanı kötülüklerden uzaklaştırır.

Peygamberimiz (s.a.v.) de namazın farz olduğunu bir çok hadislerinde belirtmiştir.

*"Allah'ın farz kıldığı namazlar beştir. Her kim bu namazları, abdestini alıp, sünnetlerini yerine getirerek noksansız ve vaktinde kılar, rüku' ve secdelerini tam olarak yerine getirirse, Allah'ın o kimseyi affedeceğine dair sözü vardır. Bunu yapmayan kimseye ise Allah'ın vaadi yoktur."*²¹

الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ

*"Namaz dinin direğidir."*²²

لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمٌ وَعِلْمُ الْإِيمَانِ الصَّلَاةُ

*"Herşeyin bir alâmeti vardır. İmânın âlâmeti ise namazdır."*²³

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغَشَّ الْكَبَائِرُ

*"Beş vakit namaz ve cuma namazı, namaz vakitleri ve iki cuma arasında işlenen küçük günahlara, büyük günah işlemedikçe kefârettir."*²⁴

Namaz, dinin direği, gözün nuru, yüzün süsü, bedeninin rahatı, kalbin yoldaşı, mizanın ağırlığı ve Rabbin rızasıdır. Kıyâmet günü hesabı sorulacak ilk amel namazdır.

Namaz, Allah ile kul arasında bağ kurmaktır. Namaz kulu Allah'a yakınlaştırır, kişiyi sabır ve şükre alıştıır. Her gün belli aralıklarla namaza duran mü'min, dünyanın kötülük ve gösterişlerinden korunmuş olur.

Namazı kılmamak dünya ve ahirette azaba sebep olur. Çünkü namazı terketmek büyük günâhtır. Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

فِي جَنَاتٍ يَنْسَاءُونَ * عَنِ الْمُجْرِمِينَ * مَا سَأَلْتُمْ فِي سَقَرٍ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ *

"Onlar suçlulara sorarlar, Sizi "Sakar" cehennemine sürükleyen nedir? Suçlular şöyle cevap verirler: Biz namaz kılanlardan değildik."²⁵

Resûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ

*"Muhakkak ki, kişi ile şirk ve küfür arasında namazın terki vardır"*²⁶

إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ

*"Onlarla (kafirlerle/münafıklarla) bizim aramızdaki ahit (fark), namazdır. Her kim onu terk ederse, küfretmiş olur"*²⁷

*"Namaz kılmayanın dini sağlam değildir. Dinde namazın yeri, vücutta başın yeri gibidir."*²⁸

²⁰ Nûr suresi, 56. ayet

²¹ Tac Tercemesi – Cilt 1, Sh. 118

²² Keşfü'l-Hafa-, Aclûni, Cilt 2, Sh. 31

²³ Tirmizî, İmân, 9

²⁴ Müslim, Tahâret, 14

²⁵ Müdessir Süresi – 40-43. âyetler

²⁶ Müslim, İmân, 134

²⁷ Tirmizî, İman 9; İbn Mâce, İkâme's-Salah 77

Alınacak Dersler

1. Her türlü nimeti bize ihsan eden Rabbimize ibadet etmek kulluğumuzun gereğidir.
2. Namaz, mü'minin mi'racı, Cennetin anahtarıdır. Mü'min namazla adeta mi'racı çıkar.
3. Namaz dinin direğidir. Dini ayakta tutan namazdır. Namazı terketmek büyük günahlardandır.
4. İmanın âlameti ve varlığının isbatı namazdır. Mü'min asla namazı terketmez, ihmal etmez.
5. Kul, Kıyamet günü ilk olarak namazından hesaba çekilecektir, bu unutulmamalıdır.

“Eklense de başıma dünyada kaç baş varsa
Başım onların hepsi için secdeye varsa...”

Necip Fazıl Kısakürek

Tavsiyeler:

1. Ankebût suresi 45. Ayetin tefsirini okuyalım.
2. Bu dersi ailemizle birlikte de işleyelim.
3. Peygamberimiz (s.a.v.)'in “Herşeyin bir alâmeti vardır. İmânın âlâmeti ise namazdır.” hadisini ezberleyelim.

²⁸ El-Mu'cemu's-Sağır, Taberânî, Hadis no: 107